

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΟΥΚΗΣ**21/3/2023****ΕΡΩΤΗΣΗ:**

Η πρώτη κατηγορία με τις ερωτήσεις αφορά τα βιογραφικά σας στοιχεία, οπότε θα θέλαμε να μάθουμε πότε γεννηθήκατε και πού.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Γεννήθηκα το 1953 στην Αθήνα, 70 χρόνια πριν, αν και τόσα πολλά, μου φαίνονται πολύ λίγα, παρόλο που έχω 4 εγγόνια. Ο μεγάλος μου εγγονός είναι 15 και ο μικρότερος 9.

Μπήκα στο Πολυτεχνείο το 1972, τελείωσα το 1981, 9ετία αντί για 4ετία. Άλλες υποχρεώσεις με "φάγανε".. Δούλεψα καμιά 30αριά χρόνια και ακόμα κατά κάποιο τρόπο συνεχίζω να δουλεύω σαν τοπογράφος μηχανικός, απόφοιτος μιας τελικά πολύ ενδιαφέρουσας σχολής.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πείτε μας λίγο για τη γειτονιά που μεγαλώσατε, γεννηθήκατε, λίγο τα χρόνια πριν μέχρι να φτάσετε στο Πολυτεχνείο.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Γεννήθηκα κάπου εδώ κοντά, δηλαδή απέναντι από την τότε Σχολή Ευελπίδων, σήμερα Δικαστήρια. Οι γονείς μου ήταν και οι δυο από ένα χωριό κοντά στα αλβανικά σύνορα στην επαρχία Πωγωνίου του νομού Ιωαννίνων.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ποιο χωριό;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Βήσσανη, ένα όμορφο πετρόκτιστο χωριό. Μετά το Πολύγωνο που γεννήθηκα, έμεινα για δυο χρόνια στα Κάτω Πατήσια, αρκετά χρόνια στις εργατικές πολυκατοικίες Ρουφ, κοντά στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη, γιατί είχε κερδίσει ο πατέρας μου σαν αρτεργάτης ένα διαμέρισμα στις εργατικές πολυκατοικίες από κλήρωση της Εργατικής Εστίας.

Η μητέρα μου ήταν μοδίστρα. Μετά από μερικά χρόνια ανέλαβαν το καφενείο που τους δώρισε ο παππούς μου και εκεί δουλεύανε και οι δύο. Κατά κάποιο τρόπο ανήλθαν στην κοινωνική κλίμακα. Στο καφενείο αυτό βοηθούσα τα Σαββατοκύριακα και στις σχολικές διακοπές από 10 χρονών μέχρι που παντρευτήκαμε με τη γυναίκα μου, την Άντα. Παντρευτήκαμε το 1976 και είμαστε μαζί από το 1972.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είστε μοναχοπαίδι;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Όχι έχω και μια αδερφή τρία χρόνια μεγαλύτερη, έχει τελειώσει την Πάντειο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τα σχολικά σας χρόνια, που πήγατε σχολείο;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Δημοτικό πήγα στο Ρουφ σε ένα ιδιωτικό, ονόματι ΚΑΔΜΟΣ. Φροντίσανε οι γονείς μας, παρόλη τη στενότητα χρημάτων, να πάμε σε ιδιωτικό δημοτικό. Γυμνάσιο πήγα στην πλατεία Κουμουνδούρου στο 9ο Γυμνάσιο Αρρένων. Ως εκεί η σχέση μου με την πλατεία Κουμουνδούρου..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τα σχολικά σας χρόνια ήτανε ομαλά, οι παρέες σας;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Χρόνια ξένοιαστα, παρόλο που ειδικά τα χρόνια της γυμνασιακής και λυκειακής εκπαίδευσης ήτανε μέσα στη μαυρίλα της δικτατορίας. Στο Απριλιανό πραξικόπημα το 1967 ήμουν στη δευτέρα γυμνασίου. Τα σχολικά χρόνια ήταν δημιουργικά, με πολύ καλούς καθηγητές. Ήταν ωραία χρόνια.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είχατε ξεχωρίσει κάποιον καθηγητή που να σας δημιούργησε κάποια σπίθα;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Είχα φιλόλογο τον κ. Ζορμπά. Μπορεί το αξιακό του σύστημα να επηρέασε έμμεσα και την δική μου σκέψη. Επίσης με βοήθησε να περάσω και στο Πολυτεχνείο, χάρις στο βιβλίο του « Οδηγός εκθέσεων για τις εισαγωγικές»..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μια απορία, το πολιτικό περιβάλλον της οικογένειας, δηλαδή τι πεποιθήσεις είχαν οι γονείς σας;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ο πατέρας μου είχε κάνει εξορία στη Μακρόνησο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ποια περίοδο;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Νομίζω γύρω στο 1948

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μέσα στον εμφύλιο δηλαδή.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Το οικογενειακό περιβάλλον ήταν προοδευτικό, όμως και ο πατέρας μου και η μητέρα μου απείχαν από οποιαδήποτε πολιτική δραστηριότητα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Οπότε ο πατέρας σας ήταν αριστερός, αριστερών πεποιθήσεων..

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αλλά..

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Αμέτοχος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Για να σας προστατεύσει;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Δεν νομίζω, αλλά δεν είμαι σίγουρος. Το πιθανότερο είναι η πολιτική του απόσυρση να οφείλεται στις δύσκολες για τους αριστερούς δεκαετίες του '50 και '60.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είπατε πριν ότι οι γονείς σας είχαν καφενείο

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι. Από το 1962-1963 και μετά.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς το λέγανε;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Βήσσανη, όπως ο γενέθλιος τόπος τους.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Υπάρχει ακόμα;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Όχι δεν υπάρχει.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Υπήρχε ένας σπόρος βέβαια από τον πατέρα σας.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Οι γονείς μου ήταν εργατικοί άνθρωποι, που πάλευαν να επιβιώσουν και να αναθρέψουν με αξίες τα παιδιά τους. Καμία όμως πολιτική επίδραση. Δεν νομίζω ότι υπήρξε κάποιος συγκεκριμένος άνθρωπος, που να με επηρέασε ιδεολογικά, πολιτικά. Τώρα το πώς ήρθε στα χέρια μου το «Ένα παιδί μετράει τα άστρα» του Λουντέμη, στην ηλικία των 13-14 χρονών, δεν μπορώ να το θυμηθώ. Δεν υπήρχε κάποια συγκεκριμένη επιρροή από το περιβάλλον, δηλαδή να με κατευθύνουν κάπου. Το ίδιο έκανα κι εγώ με τους γιους μου, ποτέ δεν..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τους βάλατε σε κάποιο κανάλι.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ποτέ. Για πολλά χρόνια οι γιοι μου δεν γνώριζαν την προσωπική μου ιστορία. Πολύ συνειδητά επέλεξα να μην έχω καμιά επιρροή με βάση τα δικά μου μυαλά στα δικά τους πιστεύω. Μπορεί έτσι να ήταν και ο πατέρας μου, τι να σας πω, δεν ξέρω, έχω ερωτηματικό πώς προέκυψε.

Ήταν μάλλον η εποχή. Η εποχή "με προέκυψε". Το 1971 προλάβουμε και είδαμε, πριν απαγορευτεί, το "Strawberry Statement" (ελληνικός τίτλος "Φράουλες και αίμα"). Την ίδια χρονιά είδαμε το Woodstock στο "Παλλάς" και μετά την παράσταση έγινε αντιδικτατορική διαδήλωση. Τελικά η δικτατορία, μας οδήγησε στην κοινωνικοποίησή μας, στην πολιτική ανάμιξη.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Χωρίς να έχετε την απαγόρευση ταυτόχρονα από το σπίτι σας .

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Όχι, δεν είχα απαγόρευση.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είχατε μια ουδετερότητα.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι από το σπίτι είχα μια ουδετερότητα και επειδή δουλεύανε και οι δυο γονείς μου, έμενα αρκετά μόνος. Μπορεί αυτό να έπαιξε κάποιο ρόλο και να ακολούθησα το δρόμο μου. Δεν είχα δηλαδή απαγορεύσεις, παρόλο που ήταν προοδευτικών αξιών, αλλά ταυτόχρονα και συντηρητικής νοοτροπίας στην καθημερινότητα της ζωής, αλλά όχι τόσο στο αγόρι, πιο πολύ στο κορίτσι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Να πάμε λίγο πριν δώσετε πανελλήνιες, πώς προέκυψε η σχολή, αν ήταν η πρώτη σας επιλογή.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Μπήκα με τη δεύτερη. Γιατί; Γιατί δεν στρώθηκα στο διάβασμα την πρώτη φορά που έδωσα εξετάσεις. Στο Πολυτεχνείο πέτυχα με τις εισαγωγικές του 1972, αλλά ουσιαστικά ήμουν στο Πολυτεχνείο από το '71. Από το '71 ήμουν στα σκαλάκια της Αρχιτεκτονικής. Το φροντιστήριό μου τότε ήταν ο "Γνώμων", εκεί κοντά στην οδό Πατησίων, παλαιότερα ήταν το "Φροντιστήριο Κανέλλου" στην οδό Σόλωνος. Έδωσα και Αρχιτεκτονική, αλλά ήμουν άσχετος στο σχέδιο. Δηλαδή έδωσα Πολυτεχνείο γιατί ήταν εκεί οι φίλοι μου, οι παρέες μου ήταν εκεί. Δεν ήταν επιλογή ότι ήθελα να γίνω τοπογράφος. Τοπογράφος προέκυπα γιατί στην κατάταξη της βαθμολογίας ήταν η σχολή, με τον χαμηλότερο βαθμό εισαγωγής. Δεν έγινα πολιτικός μηχανικός, ηλεκτρολόγος μηχανολόγος, ή ναυπηγός, δεν μπήκα στην Αρχιτεκτονική γιατί κόπηκα στο σχέδιο, και έτσι τον Οκτώβριο του 1972 έγινα φοιτητής στη σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών του Ε. Μ. Π.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Θα σε διαγράψει το συνδικαλιστικό όργανο.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Έτσι έγινε, αλλά νομίζω έτσι προέκυψε και για τους περισσότερους συμφοιτητές μου, μάλιστα ήταν μια χρονιά με πολλά κορίτσια.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Σε τι ποσοστό;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Δεν το θυμάμαι, αλλά οι κοπέλες ήταν αρκετές και οι περισσότερες είχαν επιλογή την Αρχιτεκτονική, αλλά η βαθμολογία και οι απαιτήσεις στο σχέδιο, γραμμικό και ελεύθερο, έφεραν αρκετά κορίτσια στη σχολή των τοπογράφων.

Η σχολή των τοπογράφων θεωρείτο τότε υποβαθμισμένη σε σχέση με τις άλλες σχολές του Πολυτεχνείου. Καμία σχέση με σήμερα. Χαρακτηριστικό ήταν ότι η σχολή ήταν τέσσερα έτη, ενώ όλες οι άλλες σχολές του Πολυτεχνείου ήταν πενταετούς φοίτησης. Και η πρώτη, ως την ονομάσουμε αντιδικτατορική συγκέντρωση της σχολής, ήταν με αίτημα η τετραετία να γίνει πενταετία, να είμαστε..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ισότιμοι.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ισότιμοι με τις άλλες σχολές. Αυτό έγινε το φθινόπωρο του 1972. Εκεί άκουσα πρώτη φορά τον Μίμη Ανδρουλάκη να αγορεύει. Στην ταράτσα του 5ου ορόφου ήταν τα γραφεία του Συλλόγου Φοιτητών. Ανεβασμένος σε μια στριφογυριστή σιδερένια εξωτερική σκάλα ο Μίμης Ανδρουλάκης έβγαλε λόγο, ουσιαστικά αντιδικτατορικό, με αφορμή την 5ετία αντί 4ετία της σχολής.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ήταν συμφοιτητής σας;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Όχι, ήταν σε μεγαλύτερο έτος, μάλλον στο 4ο έτος. Ανδρουλάκης Μίμης και Νυσταζάκης Γιάννης, αυτοί πρέπει οπωσδήποτε να σας μιλήσουν για την σχολή και το Πολυτεχνείο εκείνης της εποχής.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τα πρώτα χρόνια της σχολής εσείς εξακολουθούσατε να μένετε με τους γονείς σας;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι, έμενα με τους γονείς μου. Από τις εργατικές πολυκατοικίες Ρουφ μετακομίσαμε το 1968 στην Αργυρούπολη, όπου κατάφεραν οι δικοί μου να χτίσουν ένα σπίτι. Ανεβήκαμε κοινωνικά στον ημιώροφο, ενώ σήμερα το κοινωνικό ασανσέρ έχει σταματήσει στο ισόγειο. Κι έτσι έμενα στην Αργυρούπολη από το '68, παρόλα αυτά συνέχισα να πηγαίνω από την Αργυρούπολη στο 9ο Γυμνάσιο στην πλατεία Κουμουνδούρου. Γι' αυτό λέω, ήμουν κάπως μόνος μου εκείνη την εποχή. Μπορεί αυτό να έπαιξε ρόλο

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Σας διαμόρφωσε δηλαδή αυτή η μοναξιά.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Μπορεί. Η απόσταση, όχι η μοναξιά, γιατί είχα πάρα πολλούς φίλους, αλλά η απόσταση από πατέρα και μάνα, από 15 χρονών. Είχα όλη την αγάπη και φροντίδα τους, αλλά ζούσα πρακτικά μόνος. Δηλαδή μια δημιουργική απόσταση από τα 15.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι, βρήκατε κάπως τις εσωτερικές σας κατευθύνσεις.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Μπορεί η αγάπη των γονιών σε συνδυασμό με την ανεξαρτησία των παιδιών να βοηθά. Τι με ρωτήσατε και πήγα σε άλλο θέμα;

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αν μένατε με τους γονείς σας.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι έμενα με τους γονείς μου μέχρι που παντρεύτηκα το 1976.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μένατε μέχρι τότε;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι στην Αργυρούπολη, αλλά πρακτικά, λόγω της ολοήμερης δουλειάς των γονιών μου στο κέντρο της Αθήνας, ζούσα μόνος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Όταν μπήκατε στη σχολή με ποιους κάνατε παρέες, ποιες ήταν οι πρώτες σας γνωριμίες;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ήταν ένα πολύ ωραίο και ζωντανό έτος. Γρήγορα σχετικά είχε φτιαχτεί μια παρέα που σύχναζε στο σπίτι της Θάλειας Μακρή στην οδό Ανδρέα Μεταξά στα Εξάρχεια. Άννα Καραγιαννάκη, Δώρα Σαρρή, Χαρά Τζαναβάρα, Θάλεια Μακρή και από τα μεγαλύτερα έτη οι Γιάννης Αλαβάνος, Μάκης Ποταμιάνος, Γιάννης Νυσταζάκης. Ήταν ένα δεμένο 1ο έτος. Ακόμα και τώρα συναντιέται αυτό το έτος. Τον Οκτώβριο 2022, στα 50 χρόνια από την εισαγωγή μας στο Πολυτεχνείο ξανασυναντήθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και πώς ήταν η επαφή στην 50ετία;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Συγκινητικά. Αλλά δεν είχαμε χάσει την επαφή. Τα προηγούμενα χρόνια πριν την πανδημία, κάθε τρία - πέντε χρόνια, με πρωτοβουλία της πάντα δραστήριας Άννας Καραγιαννάκη μαζευόμασταν. Μάλιστα κάποιες φορές είχαν έρθει σε αυτές τις συναντήσεις και καθηγητές μας, Μπαντέκας, Βέης, Μαρκέτος, το ζεύγος Μπαλοδήμου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και μάλλον βοήθησε το πώς ήταν αυτό το 1ο έτος των Τοπογράφων και στη γενικότερη εξέλιξη, στην κατάληψη σε όλα τα γεγονότα που επακολούθησαν.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Μπορεί. Η συμμετοχή του έτους μας στα αντιδικτατορικά γεγονότα ήταν πάνω από το μέσο όρο. Αλλά και ένα ακόμα στοιχείο για το έτος μας είναι ενδεικτικό. Το '72 οργανώθηκα στην Κομμουνιστική Νεολαία. Η Κομμουνιστική Νεολαία Ελλάδος τότε με πρωτοβουλία της είχε συγκροτήσει μία ,ας το πούμε, κάπως ευρύτερη παράνομη αντιδικτατορική οργάνωση, ονόματι Αντιδικτατορική ΕΦΕΕ.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Η Κομμουνιστική Νεολαία υπαγόταν στο παράνομο ΚΚΕ;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι στο ΚΚΕ. Κοντά στο 10% του έτους μας ήταν σε επαφή με αυτή την παράνομη αντιδικτατορική οργάνωση, την Αντιδικτατορική ΕΦΕΕ. Είναι πολύ μεγάλο ποσοστό. Το να είσαι μέλος ή σε επαφή με μια παράνομη αντιδικτατορική οργάνωση, με όλους τους κινδύνους που διέτρεχες, είναι πάρα πολύ αυτό το 10%.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Με τους συμφοιτητές βγαίνατε μαζί τότε αυτά τα χρόνια, υπήρχαν έξοδοι στη λέσχη της σχολής για φαγητό ...

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Λέσχη της σχολής δεν είχαμε. Υπήρχε το εστιατόριο του ΕΜΠ στον 5ο όροφο του κτιρίου των μηχανολόγων. Θα πρέπει βέβαια να ομολογήσω ότι δεν έβγαίνα τόσο πολύ με τους τοπογράφους αλλά με τους αρχιτέκτονες.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς έτσι;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Όχι επειδή ήθελα να μπω στην αρχιτεκτονική αλλά πολλοί φίλοι μου ήταν φοιτητές της Αρχιτεκτονικής. Αποκόπηκα έτσι λίγο από τη σχολή, αλλά και αργότερα για διάφορους άλλους λόγους, πολιτικούς. Το έχω μετανιώσει που δεν ήμουν πολύ στενά συνδεδεμένος με τους συμφοιτητές μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ποιοι είναι αυτοί οι λόγοι;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Μετά τη δικτατορία η έντονη πολιτική ενασχόληση με απέκοψε από τη σχολή.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Δηλαδή στα τελευταία χρόνια της φοίτησής σας.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Δεν αποφοίτησα με τη σειρά του έτους μου το 1976, όπως κανονικά θα έπρεπε. Για να μην πάω φαντάρος, για να διατηρήσω την αναβολή μου λόγω πολιτικών υποχρεώσεων, πήρα πτυχίο τον Νοέμβριο του 1981.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και μπήκατε;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Το '72. Ναι, πέρασαν όλα αυτά τα χρόνια και πήρα το πτυχίο μου πολύ αργότερα κι έτσι έτυχε να πάω φαντάρος επί κυβέρνησης Ανδρέα Παπανδρέου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και πώς δουλεύατε ως τοπογράφος χωρίς πτυχίο;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Δεν δούλευα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Κάνατε άλλη δουλειά;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Έκανα άλλη δουλειά. Από το 1976 μέχρι το 1991 δε δούλευα ως τοπογράφος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Δηλαδή;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ήμουν επαγγελματικό στέλεχος στο ΚΚΕ.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι σημαίνει αυτό;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Έξοχα. Είναι ελπιδοφόρο το ότι ένα κορίτσι, πολύ νεότερο από μένα δεν γνωρίζει τι σημαίνει επαγγελματικό στέλεχος. Αποδεικνύει ότι η σημερινή γενιά, η αποκαλούμενη γενιά Z, είναι χωρίς πολλά βαρίδια από το παρελθόν. Τι σημαίνει λοιπόν επαγγελματικό στέλεχος. Το 1976 παντρεύτηκα και το 1977 αποκτήσαμε το πρώτο μας παιδί. Έπρεπε να υπάρχει ένα εισόδημα για να μπορέσουμε να ζήσουμε. Από ένα σημείο και μετά το εξασφάλιζε η γυναίκα μου ως τραπεζοϋπάλληλος και ουσιαστικά συντηρούσε το σπίτι. Εγώ πλήρους απασχόλησης στο ΚΚΕ είχα έναν μισθό από το Κομμουνιστικό Κόμμα. Ο μισθός ήταν αντίστοιχος του μισθού του βιομηχανικού εργάτη.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Χαμηλός;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Χαμηλός σχετικά. Έτσι δεν δούλευα ως τοπογράφος μηχανικός μέχρι το 1991. Είναι από τα μεγάλα λάθη της ζωής μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και τι αρμοδιότητες είχατε;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Πού;

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στο ΚΚΕ ως στέλεχος.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Οργανώθηκα στην Κομμουνιστική Νεολαία Ελλάδας το 1972. Στην κατάληψη του Πολυτεχνείου ήμουν μέλος του Γραφείου της ΚΝΕ Πολυτεχνείου με ευθύνη να παρακολουθώ τις παράνομες οργανώσεις των τοπογράφων - μηχανικών και των μηχανολόγων - ηλεκτρολόγων - ναυπηγών και το δίκτυο διανομής του παράνομου τύπου στις οργανώσεις του Ε. Μ. Π.

Μετά την πτώση της δικτατορίας Γραμματέας της ΚΝΕ Πολυτεχνείου, μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου της ΚΝΕ από το '74, μέλος του γραφείου του Κεντρικού Συμβουλίου της ΚΝΕ μέχρι το '81. Το '82 πήγα στρατό και το '82 στο 11ο Συνέδριο του ΚΚΕ εξελέγη στην Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΕ και από το 1987 έως το 1991 και στη Γραμματεία της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ.

Τα τελευταία χρόνια από το '88 μέχρι το '91 στην Πολιτική Γραμματεία του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου. Ο πρόγονος του ΣΥΡΙΖΑ, πολύ διαφορετικός από τον ΣΥΡΙΖΑ. Από τα ελάχιστα κοινά είναι ότι κάποιιοι - λίγοι εκείνης της εποχής του Συνασπισμού αποτέλεσαν την γερουσία του ΣΥΡΙΖΑ.

Πριν τρία χρόνια μαζί με άλλους επτά καταγράψαμε την διαδρομή μας ειδικά στα χρόνια της δικτατορίας στο συλλογικό βιβλίο "ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ" (εκδόσεις ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ). Η προσωπική μου διαδρομή έχει τίτλο "Ο ερασιτέχνης και ο επαγγελματίας επαναστάτης".

1972-1974 από τα ωραιότερα χρόνια της ζωής μου, αν και μέσα στη δικτατορία.

1974-1991 χρόνια έντονα, παθιασμένα αλλά τελικά για λάθος στόχους. Εδώ ισχύουν οι στίχοι του Γιώργου Σεφέρη, που μελοποίησε ο Μίκης Θεοδωράκης "Με τι καρδιά, με τη πνοή, τι πόθους και τι πάθος, πήραμε τη ζωή μας λάθος κι αλλάξαμε ζωή"..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Γιατί;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Η Ελλάδα του 2023 δεν έχει καμία σχέση με την Ελλάδα του 1974. Η χώρα πρόκοψε και μάλιστα πολύ. Έχει βελτιωθεί η ζωή των ανθρώπων από κάθε άποψη. Μπορεί η Ελλάδα να έχει ακόμα μια μεγάλη υστέρηση στο επίπεδο του κράτους, αποτέλεσμα της καθυστέρησης του πολιτικού συστήματος, που δεν αντιστοιχίζεται στις ανάγκες της σημερινής κοινωνίας. Αλλά το επίπεδο ζωής και το πλαίσιο της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας δεν μπορεί να συγκριθεί με καμία περίοδο του πολιτικού βίου της χώρας. Παρ' όλα αυτά κάποιιοι λένε, ή έστω λέγανε, ότι "η χούντα δεν τελείωσε το '73". Ιστορική ή διανοητική ή μήπως ιδεολογικο- διανοητική διαταραχή;

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Γιατί;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Η γενιά του Πολυτεχνείου ήτανε νικηφόρα γενιά, ευτυχής γενιά. Είναι μεγάλο πράγμα να έχεις - τότε - την αίσθηση ότι έριξες τη δικτατορία, ανεξάρτητα πόσο αυτό ισχύει, ιστορικά αν κρίνεις το σύνολο των παραγόντων της πτώσης της χούντας. Αυτή η

νικηφόρα γενιά έβαλε το στίγμα της. Ήταν αυτή που έσωσε την τιμή του προδικτατορικού πολιτικού συστήματος, με την έννοια ότι αυτή κυρίως αντιστάθηκε ενεργά στη δικτατορία. Ταυτόχρονα ήταν μια γενιά, λόγω και της εποχής, αριστερόστροφη.

Ενώ ήμασταν πρώτα απ' όλα αγωνιστές της δημοκρατίας και της ελευθερίας, επειδή αυτοί που ενεργούσαν ήταν αριστερόστροφοι, ας το πούμε έτσι, οι όποιες ιδεοληψίες της Αριστεράς προϋπάρχουσες ή μεταγενέστερες, οι ιδεοληψίες των "νικητών" διαπέρασαν το σύνολο του πολιτικού συστήματος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μέχρι και σήμερα;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Σε ένα βαθμό μέχρι και σήμερα, ευτυχώς όλο και λιγότερο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Κάτι πήγε λάθος.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Η γενιά μας δεν καθόρισε τις συντεταγμένες στη μεταπολιτευτική πολιτική εξέλιξη, αλλά οι ιδεοληψίες της έβαλαν την σφραγίδα τους στην καθυστέρηση του εκσυγχρονισμού, στην πραγματική ευρωπαϊκή ενσωμάτωση της χώρας, στην διαμόρφωση κράτους, οικονομίας και πολιτικού συστήματος που έφθασε τη χώρα στη δεκαετία της κρίσης, ένα βήμα πριν την καταστροφή. Το 1974 μπορεί οι εκλογές να έδωσαν 54% στον Κωνσταντίνο Καραμανλή και να δώσανε 10% στην ενωμένη τότε Αριστερά, όμως η κυρίαρχη αντίληψη στα μυαλά των ανθρώπων ήταν με αριστερά κλισέ.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ωραία, να επιστρέψουμε λίγο..

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Θέλω να επιστρέψω στη σχολή μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Να επιστρέψουμε λίγο στα πρώτα χρόνια της σχολής που φοιτούσατε και αν θυμάστε κάποιο ιδιαίτερο μάθημα και πάλι κάποιον καθηγητή στη σχολή που ίσως σας ενέπνευσε.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Στην ακαδημαϊκή χρονιά '72- '73 δεν ήμουν ιδιαίτερα συνεπής στην παρακολούθηση των μαθημάτων, μπορεί γιατί στο μεγαλύτερό τους μέρος ήταν γενικά μαθήματα, κοινά για όλες οι σχολές του Πολυτεχνείου, μαθηματικά, φυσική, χημεία, φιλοσοφία.

Στην επόμενη ακαδημαϊκή χρονιά '73-74 λόγω των εξελίξεων η ασυνέπεια ήταν ακόμα μεγαλύτερη.

Θυμάμαι καθηγητές από διάφορα γεγονότα και όχι από τα μαθήματα. Τον κ. Νιάνια καθηγητή φιλοσοφίας, που μάλιστα είχε προσφερθεί να έρθει σαν μάρτυρας υπεράσπισης όταν θα δικαζόμουν από τη δικτατορία. Τον κ. Σακελλαρίδη, καθηγητή Χημείας και μετέπειτα Πρύτανη στο Πολυτεχνείο. Το 1975 (τότε ήμουν Πρόεδρος του Φοιτητικού Συλλόγου των Τοπογράφων) με πιάνει ο Σακελλαρίδης από το χέρι στο προαύλιο του Πολυτεχνείου και μου λέει "Γιάννη, έλα εδώ να δεις πού κατάντησε το Πολυτεχνείο". Πάμε μέσα στο αίθριο της αρχιτεκτονικής. Στα σχεδιαστήριά της είχε στηθεί κανονική χαρτοπαικτική λέσχη. "Ορίστε πού κατάντησε το Πολυτεχνείο" δικαιολογημένα μου διαμαρτύρεται. Λέω δυο καθηγητές εκείνης της εποχής που θυμάμαι. Δεν μπορώ να πω όμως ότι κάποιος με επηρέασε ιδιαίτερα γιατί δεν πολυπήγαινα στη σχολή.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ο αγώνας δεν περνούσε μέσα από τη σχολή;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Στη σχολή αλλά όχι μέσα από τη σχολή.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ήταν εξωτερικός δηλαδή;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Μέσα στη σχολή μαζευόμασταν, κάναμε μαθήματα, αλλά το μυαλό ήταν αλλού. Το δικό μου τουλάχιστον το μυαλό ήταν αλλού. Με συνέπεια, να μην έχω, και μου στοιχίζει αυτό, πολλές αναμνήσεις όπως έχουν άλλοι συμφοιτητές μου από τη σχολή. Δεν θυμάμαι π.χ. τις γεωδαιτικές ασκήσεις, τα υπόλοιπα μαθήματα... Γιατί δυστυχώς ήμουν αλλού.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Το μυαλό σας πού ήτανε;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Το μυαλό μου ήταν στον αγώνα ενάντια στη δικτατορία.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Γιατί μιλώντας με το Γιάννη Αλαβάνο στη συνέντευξη που πήρε η Ιωάννα βγαίνει ότι ο αγώνας ενάντια στη δικτατορία περνούσε μέσα από το φοιτητικό σύλλογο και τα αιτήματα τα κλαδικά, ας πούμε, συνδεόταν εμμέσως με τον αντιδικτατορικό αγώνα. Στη δική σας περίπτωση αυτό ήταν διαφορετικό;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι, έχω διαφορετική γνώμη.

Όχι μόνο λόγω του προσωπικού βιώματος, αλλά το κυρίαρχο θέμα τότε, όταν ήσουν πολιτικοποιημένος φοιτητής, ήταν η δικτατορία, δεν ήταν τόσο τα θέματα του επιπέδου σπουδών. Υπήρχε ενδιαφέρον για το περιεχόμενο και το επίπεδο των σπουδών, αλλά νομίζω ότι αυτό έμπαινε σε δεύτερη μοίρα.

Μπορεί μία συνέλευση να είχε ένα ουσιαστικό αίτημα, π.χ. τη μη αναβάθμιση των ΚΑΤΕΕ. Να τώρα θυμήθηκα ότι από τότε υπήρχε το θέμα με τις Ανώτερες Τεχνικές Σχολές. Αντιδρούσαμε και σωστά στο αίτημα να γίνουν όλες οι Ανώτερες Σχολές ΑΕΙ. Δυστυχώς μετά από 45 χρόνια "αναβαθμίσθηκαν" τα ΤΕΙ, τα πρώην ΚΑΤΕΕ, σε ΑΕΙ. Ισοπέδωση προς τα κάτω. Αλλά προσωπικά πιστεύω ότι κινητοποιήθηκε ο φοιτητικός κόσμος με αιτήματα για τις σπουδές, γιατί ήταν ενάντια στη δικτατορία. Δηλαδή δεν προέκυψε ο αντιδικτατορικός αγωνιστής επειδή η δικτατορία είχε κακό σύστημα σπουδών. Αλλά ας αναλογιστούμε. Πόσο καθυστερημένο ήταν το επίπεδο σπουδών;

Μπορεί οι τοπογράφοι να ήθελαν να έρθουν στο επίπεδο των πολιτικών μηχανικών, εξ ου και το αίτημα της πενταετίας στη σχολή. Αλλά πώς εξηγείται η κινητοποίηση των πολιτικών μηχανικών ενάντια στη δικτατορία; Καλές ήταν οι σπουδές τους, και μάλιστα οι μηχανικοί που βγήκαν από εκείνα τα χρόνια θεωρούνται από τους πολύ καλούς μηχανικούς.

Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο πάντα είχε ένα καλό επίπεδο σπουδών, το οποίο κρατά μέχρι σήμερα. Συνεπώς το κλίμα, η πραγματικότητα αλλά και η αίσθηση της μη δημοκρατίας, της μη ελευθερίας, ήταν αυτό που μας ενεργοποιούσε. Δεν μπορούσες να βγεις από την πρώτη στιγμή και να έλεγες «κάτω η δικτατορία». Θα σε πιάνανε, πόσοι θα ήταν μαζί σου; Άρα κινητοποιούμασταν στο επίπεδο των φοιτητικών αιτημάτων, π.χ. της πενταετίας ή του καταστατικού χάρτη για την παιδεία και μάλλον όλοι αντιλαμβανόμασταν ότι βάζοντας αυτά τα θέματα κοντραριζόμασταν με το κατεστημένο σύστημα. Δεν κοντραριζόμασταν με τους καθηγητές μας. Στο Πολυτεχνείο είχαμε άξιους καθηγητές.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Χουντικούς;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Δεν νομίζω.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Οι περισσότεροι ήταν μάλλον ουδέτεροι.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ουδέτεροι, αλλά στα κρίσιμα γεγονότα στο Πολυτεχνείο ο Πρύτανης δεν έδωσε άδεια στην αστυνομία να μπει.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ποιος ήταν;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Νομίζω ο Κονοφάγος. Ήταν άνθρωποι οι οποίοι..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είχαν αξιοπρέπεια.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ακριβώς. Ένας άνθρωπος ο οποίος σε δύσκολες συνθήκες κρατά την αξιοπρέπεια του, αυτός μπορεί να είναι ένας προοδευτικός άνθρωπος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ο τίμιος, δίκαιος και αξιοπρεπής, που κάνει σωστά τη δουλειά του, συνυπολογίζοντας τους άλλους, τους πολλούς. Αυτός είναι ένας προοδευτικός άνθρωπος. Προοδευτικός είναι αυτός που το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι να φέρει τα πάνω - κάτω; Όχι, γιατί και τα πάνω - κάτω πολλές φορές μπορεί να μην είναι πρόοδος αλλά οπισθοδρόμηση.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Θέλετε να πάμε λίγο στη διετία 1972 και 1973 που ήταν τα πιο κρίσιμα χρόνια σε επίπεδο Νομικής και μεταγενέστερα Πολυτεχνείου. Πώς εξελίχθηκαν δηλαδή οι κινητοποιήσεις μέσα από τους τοπογράφους - μηχανικούς έτσι όπως το θυμάστε εσείς.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Το '72 έγινε η πρώτη συγκέντρωση μαζική, που ήταν για το θέμα της πενταετίας, να είμαστε ισόβαθμοι με τους πολιτικούς - μηχανικούς. Έγιναν και οι πρώτες εκλογές τον Οκτώβριο το 1972.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Οι φοιτητικές.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Οι πρώτες φοιτητικές εκλογές.

Από το '71 είχε ξεκινήσει μία διαδικασία συγκέντρωσης υπογραφών και προσφυγών στα πρωτοδικεία με θέμα τη διενέργεια ελεύθερων εκλογών στους φοιτητικούς συλλόγους.

Λόγω και της πίεσης η δικτατορία αποφάσισε να επιτρέψει να γίνουν φοιτητικές εκλογές, αλλά τις έστησε με νοθεία.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ενώ από το '67 μέχρι το '72 δεν υπήρχαν συμβούλια;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Υπήρχαν διορισμένα από τη χούντα φοιτητικά συμβούλια. Το αίτημα για ελευθερία και δημοκρατία στους συλλόγους μας ήταν από τις πρώτες μαζικές αντιδικτατορικές ενέργειες. Παράλληλα είχαν αρχίσει να ενεργοποιούνται και οι τοπικοί φοιτητικοί σύλλογοι, δηλαδή των επαρχιωτών φοιτητών που κι εκεί υπήρχε έντονη δραστηριότητα με συναυλίες, εκδηλώσεις, διαλέξεις.

Υπήρχαν ακόμα δραστηριότητες εκτός Πανεπιστημίων κάποιων νεοσύστατων οργανισμών, όπως η Ελληνοευρωπαϊκή Κίνηση Νέων.

Αλλά υπήρχε και ένα άλλο κλίμα στο ξεκίνημα της ακαδημαϊκής χρονιάς 1972-1973. Ο Σαββόπουλος στο Κύτταρο, η Αλκυονίδα με σύγχρονο προοδευτικό κινηματογράφο, εκδοτικοί οίκοι με έκδοση βιβλίων, μέχρι τότε απαγορευμένων κ.λπ.

Σε αυτό το κλίμα ήρθε νομίζω τον Φεβρουάριο του '73 το πρώτο Πολυτεχνείο, με επέμβαση της αστυνομίας μέσα στο Πολυτεχνείο..,

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μετά τη Νομική λέτε;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Δεν είμαι σίγουρος, αλλά νομίζω λίγο πριν την κατάληψη της Νομικής. Η ακαδημαϊκή χρονιά 1972-73 τελείωσε και με άλλα γεγονότα που πύκνωναν την αντιδικτατορική αίσθηση, όπως το κίνημα του ναυτικού την άνοιξη του 1973 με την κατάληψη του αντιτορπιλικού «ΒΕΛΟΣ» από δημοκράτες αξιωματικούς.

Από την ακαδημαϊκή χρονιά 72-73 πλέον σε πρώτη γραμμή έμπαιναν τα θέματα των δημοκρατικών ελευθεριών και της πτώσης της δικτατορίας.

Επίσης το '73 το Πάσχα έγινε ένα μεγάλο κύμα συλλήψεων φοιτητών, οργανωμένων σε παράνομες αντιδικτατορικές οργανώσεις.

Ήταν πλέον ορατή η αντίδραση στη δικτατορία. Ήταν ένας από τους λόγους που πείστηκε η δικτατορία για να προχωρήσει από το καλοκαίρι του 1973 στην αποκαλούμενη φιλελευθεροποίηση. Αν και δεν ήταν αυτός ο κύριος λόγος. Πιο πολύ γεωπολιτικές ήταν οι αιτίες της προσπάθειας φιλελευθεροποίησης της δικτατορίας με κυβέρνηση με πολιτικό πρόσωπο ως Πρωθυπουργό, τον Σπύρο Μαρκεζίνη.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είχε απαιτηθεί και κάποια αλλαγή του Συντάγματος;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι έγινε δημοψήφισμα με ερώτημα «Βασιλεύουσα ή Προεδρική Δημοκρατία» το καλοκαίρι του 1973, όπως και η απελευθέρωση κάποιων πολιτικών κρατουμένων.

Υπήρξε αυτή η διαδικασία «φιλελευθεροποίησης» του Μαρκεζίνη όταν ξεκίνησε η νέα ακαδημαϊκή χρονιά 1973-1974. Τον Οκτώβριο του '73 είχαμε την αίσθηση ότι μας «έπαιρνε» για να πιέσουμε παραπάνω για δημοκρατία και ελευθερία.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αφού το έδαφος ήτανε πιο εύφορο και κάπως πιο μαζικές οι κινητοποιήσεις, οι σχέσεις σας με τους συμφοιτητές σας πώς εξελίχθηκαν;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Καλές αλλά λίγες. Μου έχει μείνει ένα κενό από αυτά τα χρόνια. Λόγω της παράνομης οργάνωσης, των κινητοποιήσεων και όλα αυτά, δεν ήμουν πολύ κοντά στη Σχολή μου. Ήμουν δυστυχώς κάπως αποκομμένος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Να πάμε στα γεγονότα του Πολυτεχνείου;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Για τα γεγονότα στις 14 του μηνός Νοεμβρίου μέχρι και τις 17. Μπορείτε να μας τα αφηγηθείτε; Πώς ήταν αυτές οι μέρες; Σαν να τα λέτε στο εγγόνι σας που δεν ξέρει τίποτα.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι, τα έλεγα πρόσφατα στο τρίτο μου εγγόνι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσων χρονών είναι;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Είναι 11. Με ρωτάει και φέτος: Παππού για πες μου για το Πολυτεχνείο. Του λέω. Μετά ρωτά (Δύσκολη ερώτηση): Παππού, γιατί δεν πας στις εκδηλώσεις για το Πολυτεχνείο; (Ακόμα πιο δύσκολη η απάντηση) Γιατί δεν μοιάζει, δεν έχει καμιά σχέση, με το τότε.

Με λίγα λόγια για την κατάληψη του Πολυτεχνείου. Το Πολυτεχνείο δε σχεδιάστηκε από κανένα. Όμως ήταν ώριμο. Θα σας πω μια σχετική ιστορία. Τον Σεπτέμβριο του 1973 μαζέψαμε από όλα τα παράνομα μέλη της Αντιδικτατορικής ΕΦΕΕ σημειώματα με τις προτάσεις τους για τον αντιδικτατορικό αγώνα στην καινούρια ακαδημαϊκή χρονιά. Εντυπωσιακό!! Μία παράνομη οργάνωση και να λειτουργεί, παρά τους κινδύνους, δημοκρατικά ζητώντας τις γνώμες τους. Μάλλον νομίζαμε ότι ήμασταν σε κάποιο άλλο κόμμα κι όχι σε αυτό που ήμασταν. Τουλάχιστον έτσι λειτουργούσαμε στην ΚΝΕ του ΕΜΠ.

Όλοι τότε πρότειναν τα φοιτητικά αιτήματα να μετεξελιχθούν σε αιτήματα για τη δημοκρατία και την ελευθερία. Ήταν ώριμο το ότι έγινε στο Πολυτεχνείο στις 14 του μήνα. Κυοφορείτο κάτι, αλλά δεν ήταν προετοιμασμένο κάτι να γίνει στις 14 Νοέμβρη ή και να πάρει την συγκεκριμένη μορφή της κατάληψης.

Δεν υπήρχε κανένας σχεδιασμός, κανείς δεν οργάνωσε το Πολυτεχνείο. Όμως στο Πολυτεχνείο, όπως και σε άλλες σχολές, υπήρχε ένας πυρήνας αντιδικτατορικών δραστηριοτήτων, παράνομων οργανώσεων (Αντιδικτατορική ΕΦΕΕ, Ρήγας Φεραίος, ΟΜΛΕ, ΑΑΣΠΕ, Τροτσκιστές) ή μισοπαράνομων, όπως οι Φοιτητικές Επιτροπές Αγώνα (Φ. Ε. Α.), μάλιστα αυτές με αρκετούς ανένταχτους. Ειδικά στο Πολυτεχνείο οι ανένταχτοι αντιδικτατορικοί αγωνιστές ήταν αρκετοί και έδιναν το δικό τους ξεχωριστό τόνο. Αυτός ο πυρήνας, που στο Πολυτεχνείο θα ήταν γύρω στα 150-200 άτομα, συνέβαλε στην μαζικοποίηση του αντιδικτατορικού φοιτητικού κινήματος. Αλλά ας έχουμε και μια πραγματική αίσθηση των αριθμών. Στην Αθήνα στο σύνολο των ΑΕΙ συμμετείχαν στις διαδηλώσεις, κινητοποιήσεις 3-4 χιλιάδες άτομα, το 5% -10% του συνόλου των φοιτητών, ανάλογα τη σχολή. Όμως αυτοί εκφράζανε το γενικό αίσθημα του φοιτητικού κόσμου ενάντια στη στρατιωτική δικτατορία.

Κάποιες συνελεύσεις έγιναν εκείνες τις μέρες στο Πολυτεχνείο και αποφάσισαν ορισμένες σχολές να μείνουμε μέσα. Είχαμε ξανακάνει όπως είπα μια πρώτη ημερήσια κατάληψη τον Φεβρουάριο του 1973. Από κάποιες συμπτώσεις έγινε η κατάληψη του Πολυτεχνείου. Μείναμε μέσα για μια πρώτη βραδιά. Εκλέξαμε Συντονιστική Επιτροπή. Από τους Τοπογράφους Μηχανικούς τους Ανδρουλάκη Μίμη και Νυσταζάκη Γιάννη, που μόλις είχαν επιστρέψει από την υποχρεωτική στράτευση που τους είχε επιβάλει η δικτατορία. Από την πρώτη στιγμή φροντίσαμε η κατάληψη να έχει ένα σωστό προσανατολισμό όσον αφορά τα πολιτικά συνθήματα. Να υπάρχει ένα ενωτικό αντιδικτατορικό πλαίσιο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Θυμάστε κάποιο σύνθημα;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Κεντρικό σύνθημα «Κάτω η δικτατορία, Ζήτω η δημοκρατία» και το "Ψωμί - Παιδεία - Ελευθερία". Συμπληρώνονταν με το «έξω οι Αμερικάνοι».

Τα συνθήματα ήταν αντιδικτατορικά, αντιχουντικά. Ήταν δηλαδή μια εκδήλωση, η οποία ήταν μεν φοιτητική, αλλά τα αιτήματα δεν ήταν στενά φοιτητικά.

Τις επόμενες μέρες, 15 και ιδιαίτερα 16 Νοεμβρίου, άρχισε και η μαζική συμμετοχή περισσότερων φοιτητών αλλά και μη φοιτητόκοσμου, μαζική συμμετοχή που άλλαξε και την πορεία των πραγμάτων. Ας μην ξεχνάμε ότι τότε υπήρχε μια προσπάθεια από τη δικτατορία να γίνει μια υπό τον πλήρη έλεγχο της φιλελευθεροποίηση του καθεστώτος της. Η κυβέρνηση Μαρκεζίνη μπορεί και να δημιουργούσε αυταπάτες, να ξεθάρρευε κάποιο κόσμο, να δημιουργούσε ελπίδες ότι μέσα από μεγάλες κινητοποιήσεις κάτι θα μπορούσε να γίνει.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Θυμάστε πώς νοιώθατε εσείς αυτές τις μέρες; Δηλαδή την καθημερινότητα, τις εικόνες που βλέπατε, έχετε μνήμες;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι, ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ή ήταν όλα πολύ γρήγορα;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Γρήγορα όχι. Αναπάντεχα ναι. Δεν είχαμε καμία αίσθηση φόβου. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμα κι όταν έπεφταν σφαίρες, κυκλοφορούσαμε στο προαύλιο λες και δεν έτρεχε τίποτα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στη διάρκεια του τριημέρου λέτε;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Τελευταία μέρα. Παρασκευή το βράδυ προς Σάββατο. Από το απόγευμα της Παρασκευής υπήρχαν ελεύθεροι σκοπευτές στο απέναντι ξενοδοχείο, το Ακροπόλ Παλλάς. Δεν αισθάνθηκα φόβο εκείνες ακριβώς τις στιγμές. Νομίζω ότι όλοι ήμασταν αλλού, δεν είχαμε φόβο αλλά υπερδιέγερση, αισθανόμασταν δυνατοί. Ο φόβος ήρθε μετά. Περπατώντας ξένοιαστοι ή ξαπλωμένοι στο γρασίδι νοιώθαμε ελεύθεροι. Αυτή η αίσθηση ελευθερίας μου έχει μείνει από εκείνες τις ιστορικές στιγμές.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς το εξηγείτε μετά από τόσα χρόνια; Ενώ ο κίνδυνος υπήρχε, ήταν ορατός και ξεκάθαρος. Πώς εξηγείτε αυτή τη δυναμική που δημιουργήθηκε, να είναι κάποιες χιλιάδες φοιτητών και να μη φοβούνται; Δηλαδή πού το αποδίδετε εσείς; Στο ότι ήσασταν στο δικό σας χώρο, στις σχολές σας, στην έδρα σας, στο ότι το πιστεύατε πάρα πολύ αυτό;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Νομίζω στο κλίμα της εποχής. Ήταν η εποχή της συνολικής απελευθέρωσης, ήταν η εποχή του καθυστερημένου Μάη του '68 για την Ελλάδα, ήταν η εποχή των μεγάλων διαδηλώσεων ενάντια στην αμερικάνικη παρουσία στο Βιετνάμ, ήταν η εποχή που ακούγαμε το τραγούδι των John Lennon -Paul McCartney «Give peace a chance» και τραγουδούσαμε το ριζίτικο "Πότε θα κάνει ξαστεριά".

Ήταν η εποχή. Εποχή απελευθέρωσης του νου. Δεν θέλω να μιλήσω για άλλους. Αλλά προσωπικά δεν νομίζω ότι ένοιωθα, αν και οργανωμένος σε παράνομη κομμουνιστική οργάνωση, στρατευμένος στην υπόθεση της επανάστασης αλλά αγωνιστής ενάντια στη δικτατορία. Στρατευμένος έγινα μετά με διάφορες συγκυρίες. Γι' αυτό θεωρώ την περίοδο '72 - '74 τα καλύτερά μου χρόνια γιατί ήταν τα χρόνια της μεγάλης απελευθέρωσης.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Την ξαναβρήκατε αυτή την απελευθέρωση στην πορεία της ζωής σας; Αυτή την αίσθηση της ελευθερίας; Της συλλογικής ελευθερίας;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Της συλλογικής ελευθερίας όχι, γιατί αυτά μια φορά σου συμβαίνουν στη ζωή.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και είσαι και τυχερός άμα σου συμβεί κιόλας.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Να είσαι τυχερός άμα σου συμβεί. Ξαναισθάνθηκα απελευθερωμένος όταν αποχώρησα από την πολιτική, και όχι μόνο από το ΚΚΕ, το 1991. Αλλά δεν μπορεί να συγκριθεί με την αίσθηση απελευθέρωσης του 1973. Αυτό σου συμβαίνει, όπως προείπα, μια φορά στη ζωή. Γι' αυτό λέω ήμασταν τυχεροί που βιώσαμε εκείνη την εποχή. Επιπλέον τα χρόνια αυτά ήταν και νικηφόρα με την έννοια ότι η δικτατορία έπεσε, ανεξαιρέτως αν έπεσε από μας, γιατί υπήρχαν εκτός από το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα, άλλοι παράγοντες που οδήγησαν στην πτώση της, κυρίως η Κυπριακή τραγωδία.

Αλλά αυτή την αίσθηση της νίκης δεν την αντιμετώπισαν με τον ίδιο τρόπο τα πολιτικά κόμματα, εκείνη ακριβώς τη νικηφόρα στιγμή της πτώσης της δικτατορίας. Όταν έπεσε η δικτατορία οι τοποθετήσεις του ΚΚΕ και του Ανδρέα Παπανδρέου ήταν ότι έχουμε μία λίγο πολύ από τα ίδια. Ένα συμβιβασμό ανάμεσα στη χούντα και τους Αμερικάνους, μια αλλαγή νατοϊκής φρουράς. Αυτά λένε οι μικρόψυχες ανακοινώσεις τους τον Ιούλιο του 1974. Μπορείτε να τις αναζητήσετε. Είναι αποκαλυπτικές αν τις διαβάσεις σήμερα και αναλογιστείς την πορεία της Ελλάδας μετά τον Ιούλιο του 1974.

Είναι ανιστόρητο αυτό που συμβαίνει μέχρι και σήμερα που κάποιοι μάλλον με γεροντική- ιδεοληπτική εμμονή επιμένουν " η χούντα δεν τελείωσε το '73", ενώ από το '74 έχουμε δημοκρατία στην Ελλάδα, κανονική δημοκρατία Μπορεί να υπάρχουν άλλα θέματα και είναι πολλά, αλλά ελευθερία και δημοκρατία από το '74 έχουμε.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι σας ενοχλεί;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Με ενοχλεί όταν αμφισβητείται το δημοκρατικό κεκτημένο τόσων χρόνων, κοντά πενήντα χρόνων, που δεν έχει ζήσει ποτέ η ελληνική πολιτική ζωή..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ποτέ;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ποτέ. Αλλά και κάτι ακόμα. Νεότεροι και πολύ νεότεροι από εμάς φωνάζουν με αγωνία "ένα – δύο - τρία πολλά Πολυτεχνεία». Αντιλαμβάνομαι ότι κάθε γενιά θέλει να βιώσει τη δική της απελευθέρωση. Αλλά αντιγράφοντας θα μείνουν μετεξεταστέοι.

Το Πολυτεχνείο μπορεί να ήταν μια ηρωική στιγμή, ήταν όμως και τραγική στιγμή με πολλά θύματα, και τουλάχιστον 24 ταυτοποιημένους με επώνυμο νεκρούς, σύμφωνα με έρευνα από το 2004 του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Μπορείς δηλαδή να επιδιώξεις την τραγωδία για να βελτιώνεται η κατάσταση των ανθρώπων και του κόσμου; Όχι αυτό εγώ δεν το δέχομαι. Για αυτό δεν συμφωνώ με το «ένα – δύο - τρία πολλά Πολυτεχνεία». Δεν θέλω η ζωή να εξελίσσεται, να καλυτερεύει η ζωή των ανθρώπων μέσα από ηρωικές τραγωδίες.

Το Πολυτεχνείο ήταν μια επική τραγωδία. Μακάρι να είχαμε βγει από το Πολυτεχνείο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ζωντανοί όλοι.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Όλοι ζωντανοί. Το Πολυτεχνείο θα μπορούσε να ολοκληρωθεί με πρωτοβουλία των ίδιων των φοιτητών. Είναι από τις περιπτώσεις που το ΚΚΕ είχε δίκιο. Το απόγευμα της Παρασκευής μας ήρθε «γραμμή» από το Γραφείο Σπουδάζουσας της ΚΝΕ ότι «πρέπει να το τελειώσετε τώρα γιατί θα σας τσακίσουν» και «να βγείτε από το Πολυτεχνείο με μια μεγάλη διαδήλωση στους δρόμους της Αθήνας και θα συνεχιστεί ο αντιδικτατορικός αγώνας, δεν τελειώνει εδώ πέρα».

Αυτή την άποψη δεν την περπατήσαμε στις οργανώσεις του Πολυτεχνείου. Όπως επίσης και αυτοί που ήτανε στη Συντονιστική Επιτροπή του Πολυτεχνείου, και ήταν αρκετοί μέλη της ΚΝΕ, δεν την υιοθέτησαν ή όταν αρχίσαμε να το σκεπτόμαστε ήταν πλέον πολύ αργά, τα τανκς είχαν ανάψει τις μηχανές τους.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Να ρωτήσω κι εγώ το πώς βγήκατε από το Πολυτεχνείο, δηλαδή μετά τη στιγμή από το τανκ.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Βγήκα από την πύλη της Στουρνάρα. Μπαίνει το τανκ, ήμουν στο βρυσάκι 20-30 μέτρα από την πύλη, εκεί που τοποθετήθηκε αργότερα μια ακαλαίσθητη και άσχετη προτομή. Τρέχω προς τα πάνω και μπαίνω στο κτίριο Γκίνη, στο κτίριο της σχολής μας. Εκεί μπήκαν ταυτόχρονα και στρατιώτες, λοκατζήδες, όχι αστυνομικοί. Και βγαίνουμε από την πύλη της Στουρνάρα, ευτυχώς όχι από αυτήν της Πατησίων, όπου έπεσε πιο πολύ ξύλο και έγιναν πολλές συλλήψεις. Βγαίνουμε μέσα από ένα διάδρομο που είχαν φτιάξει με τα όπλα τους οι λοκατζήδες (τελικά μας προστατεύσαν από τους αστυνομικούς και τα λοιπά όργανα της χούντας) και τρέχουμε προς τα πάνω, προς την πλατεία Εξαρχείων. Έστριψα στην Μπουμπουλίνας με τις σφαίρες να σφυρίζουνε.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ούτε εκεί φοβηθήκατε;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Έτρεχα, μάλλον δεν προλάβαινα να φοβηθώ. Θυμάμαι αργότερα το φόβο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πότε;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Την ίδια βραδιά μετά από λίγο. Από την Μπουμπουλίνας στην οδό Δεληγιάννη και στην οδό Τσαμαδού που είχαν το ατελιέ τους δύο φίλες μας από την Καλών Τεχνών. Εκεί βρήκαμε καταφύγιο με έναν πρώτο μου ξάδερφο αρχιτέκτονα. Σας είπα με τους αρχιτέκτονες είχα ιδιαίτερη σχέση. Εκεί μαζεύτηκαν και άλλοι. Ο Γιώργος Μεράντζας, ο τραγουδιστής, μπήκε κι αυτός εκεί με σπασμένο πόδι. Από την τρεχάλα παραπάτησε έξω από το σπίτι της Μαίρης και της Λάγιας.

Θυμάμαι ότι επειδή ήμασταν πολλοί κουρασμένοι ξαπλώσαμε σε ένα κρεβάτι και από πάνω μία κουβέρτα. Έτρεμα χωρίς να κρυώνω. Ακούγαμε τους πυροβολισμούς. Τότε φοβήθηκα. Αυτόν το φόβο τον θυμάμαι. Έτρεμα..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ή μπορεί να ήταν και κάτι πιο εσωτερικό, να μην ήταν συνειδητό αλλά να υπήρχε ένας σπόρος μέσα σας που να έβγαινε όλο αυτό.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Δεν αισθανόμουν ηρωικά. Δεν αισθάνθηκα ποτέ ηρωικά. Ακόμα κι όταν ήμουν στα χέρια της χούντας, ακόμα κι όταν έγινε η μεταπολίτευση, δεν αισθάνθηκα ποτέ ηρωικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Όταν σας συνέλαβαν φάγατε ξύλο;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Με συνέλαβαν μέσα στο Πολυτεχνείο. Στο κτίριο Γκίνη, Μάρτιος του '74, έδινα Μαθηματικά Β', μάθημα με καθηγητή τον κ. Δασκαλόπουλο. Μόλις βγαίνω από την αίθουσα, δεν είχα γράψει και τίποτα με την ευκαιρία, με συνέλαβε η Ασφάλεια με επικεφαλής τον Ασφαλίτη του ΕΜΠ, τον Ανδρέα Βασιλακόπουλο.

Έμεινα στην ασφάλεια που ήταν στην οδό Μεσογείων 14-18 (στο ίδιο κτίριο σήμερα στεγάζεται η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας!!!), μετά στις στρατιωτικές φυλακές Μπογιατίου και για λίγες μέρες στον Κορυδαλλό από όπου αποφυλακίστηκα με την αμνηστία.

Ναι, τώρα εντάξει, όταν σε συλλαμβάνουν είναι δύσκολα. Και πάλι δεν αισθάνθηκα ηρωικά. Τυχαία γεγονότα ήταν, πώς να το πω, δε συνειδητοποιείς ακριβώς την κατάστασή σου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μηχανισμός άμυνας.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Δεν το έχω ψυχαναλύσει..

Απλώς θεωρώ στη ζωή μου και σε εκείνη την περίοδο της κράτησής μου μέτρησε το τυχαίο. Το τυχαίο στη ζωή παίζει καθοριστικό ρόλο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσο καιρό ήσασταν κρατούμενος;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

4,5 μήνες, 4 μήνες στην απομόνωση και μισό μήνα στον "παράδεισο" των φυλακών Κορυδαλλού. Ο Κορυδαλλός ήταν παράδεισος γιατί εκείμίλαγες, έβλεπες,μίλαγες με τους συναγωνιστές σου μετά από 4 μήνες.....

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς ήταν αυτοί οι 4 μήνες;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Δύσκολα. Στην ασφάλεια επί της οδού Μεσογείων σε ένα κελί 1,5 X 2,5 μέτρα. Με "επικοινωνία" με τα διπλανά κελιά με το τακ, τακ, τακ, τακ. Μαθαίνεις να επικοινωνείς κτυπώντας με ρυθμό στον τοίχο σχηματίζοντας τον αύξοντα αριθμό του γράμματος του αλφαβήτου. Για λίγο καιρό μετά τη δικτατορία, επειδήμίλαγα ώρες με το τακ - τακ, είχα ένα πρόβλημα στην άρθρωσή μου. Στην Ασφάλεια Μεσογείων με ανέκρινε και ο Μάλλιος, που δολοφονήθηκε αργότερα από την 17Νοέμβρη. Πόσο αγανάκτησα, εξοργίστηκα με την ενέργεια αυτής της δολοφονικής συμμορίας.

Στις στρατιωτικές φυλακές Μπογιατίου για περίπου ένα μήνα και πολύ πιο δύσκολα, η απομόνωση ήταν το λιγότερο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι, για να πάμε και λίγο στο σήμερα, αρχικά είστε ικανοποιημένος με την επαγγελματική σας σταδιοδρομία;

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι πολύ.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Εξασκήσατε..

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι, ναι τριάντα χρόνια. Δηλαδή ακόμα και σήμερα δουλεύω με τον νεότερο γιο, που είναι πολιτικός μηχανικός.

Όλα αυτά τα χρόνια ήταν πολύ δραστήρια, πρακτικά ξεκίνησα να δουλεύω σαν τοπογράφος το 1991. Ξεκίνησα από το μηδέν, χάρις και στη βοήθεια δυο τοπογράφων, μελών της ΚΝΕ, του Γιάννη Αλαβάνου και του Χρήστου Αθανασόπουλου. Αυτοί με βοήθησαν στα πρώτα μου επαγγελματικά βήματα και τους το οφείλω.

Μάλιστα για κάποια χρόνια η δραστηριότητά μου απέκτησε κι ένα κοινωνικό, ας το πω έτσι, περιεχόμενο. Για περίπου δέκα χρόνια ως συντονιστής της Διεπιστημονικής Επιτροπής Κτηματολογίου του ΤΕΕ, όταν Πρόεδρος του ήταν ο Γιάννης Αλαβάνος. Ό,τι εξελίχθηκε στο Κτηματολόγιο, θετικό και όποια αρνητικά, έχει να κάνει με αυτή τη δεκαετία. Από το 2000 και μετά μπήκε το Κτηματολόγιο στο σημερινό του δρόμο. Σε αυτή την επιτροπή με εκπροσώπους των τοπογράφων, δικηγόρων, συμβολαιογράφων και δασολόγων, σχεδόν όλων των επιστημονικών ειδικοτήτων που σχετίζονται με το Κτηματολόγιο, έγινε μια πάρα πολύ καλή ερευνητική και προγραμματική δουλειά για το Εθνικό Κτηματολόγιο.

Αυτό ήταν, να το πω με ένα τρόπο, ένα αντιστάθμισμα. Υπήρχε και μια δράση προς την κοινωνία, όχι στενά επαγγελματική. Είμαι πολύ ευχαριστημένος από την επαγγελματική μου δραστηριότητα. Μου άρεσε, μου αρέσει. Είναι εργασία πεδίου και όχι μόνο γιατί δουλεύουμε στο ύπαιθρο, αλλά ερχόμαστε σε βάθους επαφή με το κοινωνικό πεδίο. Με το Κτηματολόγιο σκανάρεις τις κοινωνικές σχέσεις, μετράς τη σχέση κράτους ιδιοκτήτη, μαθαίνεις την ιστορία κάθε τόπου και των ανθρώπων της. Τελικά ευτυχώς δεν είχα τα φόντα να μπω στην Αρχιτεκτονική και μπήκα το 1972 στη Σχολή των Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μας είπατε ότι απέχετε από τις εκδηλώσεις γενικότερα

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Απέχω από την πολιτική από το 1991.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι αλλά και από τις εκδηλώσεις σχετικά με το Πολυτεχνείο στις επετείους και όλα αυτά μας είπατε ότι απέχετε.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αυτό γιατί δε συμφωνείτε με τον τρόπο που γίνονται αυτές οι κινητοποιήσεις, επειδή δεν μπορείτε να διαχειριστείτε τις μνήμες που..

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Όχι τις διαχειρίζομαι μια χαρά τις μνήμες μου, όπως φαίνεται από την κουβέντα μας

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ό,τι έχει να κάνει με το Πολυτεχνείο, μετά το Πολυτεχνείο, είναι κάτι το οποίο δε με εκφράζει. Σε επίπεδο συνθημάτων, περιεχομένου και μεθόδων διαφωνώ πλήρως. Σε κάθε επέτειο αυτά τα 50 χρόνια επαναλαμβάνεται χωρίς δεύτερη σκέψη το "Ψωμί Παιδεία Ελευθερία" και υπογραμμίζεται μάλιστα ότι παραμένει επίκαιρο. Αναρωτιέμαι, είναι κανείς, ειδικά από την γενιά μου, που έχει μάλιστα προσωπικά βιώσει τί σημαίνει η στέρηση ελευθερίας και δεν αισθάνεται εδώ και 49 χρόνια ελεύθερος; Για όσους έχουν έτοιμη την απάντηση "ναι μεν αλλά" θυμίζω ότι ελευθερία και δημοκρατία δεν είναι ταυτόσημες έννοιες.

Μην ξεχάσω να σας πω κάτι ακόμα. Πρέπει να γυρίσουμε λίγο πίσω. Στο 1974, μια απόδειξη ότι ήμασταν τουλάχιστον στη σχολή μας ενάντια στην παραταξιοποίηση, την έντονη κομματικοποίηση η οποία κυριάρχησε τα επόμενα χρόνια, στην ιδεολογικοποίηση των πάντων.

Η ιστορία είναι η παρακάτω: Στις πρώτες φοιτητικές εκλογές της μεταπολίτευσης προτείναμε τότε, όχι μόνο στη σχολή μας, αλλά σε όλες τις σχολές, να μην υπάρξουν ξεχωριστά παραταξιακά ψηφοδέλτια.

Είχαμε ένα φοιτητικό σύλλογο, τέλειωσε η δικτατορία, άρα τα αιτήματα είχαν να κάνουν περισσότερο με τις σπουδές μας. Άρα το ποιος θα υπερασπιστεί τη βελτίωση των σπουδών μας μπορεί να είναι δεξιός, μπορεί να είναι αριστερός, μπορεί να είναι οτιδήποτε.

Όμως θεωρούσαμε, ειδικά μάλιστα στην εποχή της υπερπολιτικοποίησης, ότι έχει σημασία και ο προσανατολισμός του κάθε υποψηφίου κι έτσι λοιπόν προτείναμε το αποκαλούμενο "ενιαίο ψηφοδέλτιο". Ήταν ένα ψηφοδέλτιο, όχι πέντε ψηφοδέλτια. Στο ενιαίο ψηφοδέλτιο, υπήρχαν διακριτά οι υποψήφιοι της Πανσπουδαστικής, του Δημοκρατικού Αγώνα, της ΠΑΣΠ κ.λπ.

Μπορούσες να ψηφίσεις έναν από εκεί, έναν από δω. Να ψηφίσεις όποιον ήθελες, ανεξαρτήτως παράταξης. Από όλες τις σχολές της Ελλάδας που το πρότεινε η ΚΝΕ, μόνο στους Τοπογράφους έγινε αποδεκτή, αυτή η πρωτοποριακή λύση..

Αυτή η ιστορία είναι ενδεικτική μιας άλλης νοοτροπίας, κάποιοι ήμασταν αλλού. Άρα αφού ήμουν αλλού πώς έγινε να είμαι σε κάτι το οποίο δεν πίστευα, σε αυτή την υπεριδεολογικοποίηση, την μαχητική παραταξιοποίηση; Μετανιώνω για τα χρόνια μετά το καλοκαίρι του 1974. Δεν διαγράφονται αλλά μακάρι να μην είχα ακολουθήσει αυτόν τον δρόμο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Να κάνω μια τελευταία ερώτηση; Μας είπατε και πριν ότι "δεν θεωρείτε ότι πρέπει η αλλαγή να έρχεται μέσα από μία τραγωδία".

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς πιστεύετε ότι θα μπορούσε να υπάρξει μία αντίδραση σήμερα χωρίς τις απώλειες που δεν είναι επιθυμητές σίγουρα.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Όταν είσαι στην Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, όταν σε μία χώρα υπάρχουν θεσμοί, τότε οι αλλαγές στη ζωή των ανθρώπων και στην πολιτική συσσωρεύονται και αλλάζουν τα πράγματα και με την δράση των πολιτών. Θα κινητοποιηθείς, θα διαδηλώσεις, θα διεκδικήσεις τα δικαιώματά σου, υπολογίζοντας όμως και τα συμφέροντα των άλλων, του συνόλου της κοινωνίας. Όλα αυτά είναι σημαντική προϋπόθεση για να αλλάξουν τα πράγματα.

Όμως όταν για πενήντα χρόνια, κάθε 17 Νοεμβρίου καίγεται η Αθήνα, αυτό είναι χορηγία των κάθε λογής ανεγκέφαλων να μην αλλάζουν τα πράγματα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είστε κατηγορηματικά εναντίον της βίας.

Κος ΜΑΡΟΥΚΗΣ:

Πριν από καιρό διάβασα ένα βιβλίο με τίτλο «Ο καιρός των καταιγίδων» της Έβελυν Γιάλομ. Είναι ντοκουμέντα γυναικών που έζησαν πριν και αμέσως μετά την Γαλλική Επανάσταση. Αποκαλύπτουν την εποχή της τρομοκρατίας μετά την Γαλλική Επανάσταση. Δηλαδή για να το θέσω αλλιώς. Πρέπει να υπάρχουν Ροβεσπιέροι και Γιακωβίνοι για να αλλάζουν τα πράγματα; Η βία δεν είναι μαμή της ιστορίας αλλά της δυστυχίας.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.